

Kateřina II. Veliká

- její vnitřní i zahraniční politika

Kateřina II. Veliká
(1729 - 1796)

- ▶ Kateřina, vl. jménem Sofie Frederika Augusta Anhalt-Zerbst
- ▶ Narodila se v Německu
- ▶ 1775 se provdala za následníka ruského trůnu - Petr III.
- ▶ Získala přídomek Veliká, z části již za svého života, kdy ji francouzští osvícenci, vedoucí s ní korespondenci, titulovali: "Semiramis severu", "ruská Minerva" nebo "dobrodějka lidstva" (Voltaire). Toto mínění bylo ve století následujícím hlavně z ruské strany zpochybněno a popřeno - Alexandr Sergejevič Puškin mluvil o "kurtizáně na ruském trůně"

- ▶ Vlastní Paměti (které sepsala ke konci života na základě dříve sepsaných poznámek. Nejsou samozřejmě ideální - mapují pouze období od jejího příchodu do Ruska v roce 1744 až do roku 1759. Literárně dosti průměrné a obvyklé vlastnosti pamětí - narcismus, tendenčnost, vynechávání a zamlžování faktů.

- ▶ Z hlediska inteligence byla Kateřina osobností vsutku nadprůměrnou - byla již od dětství bystrá, zvědavá, bedlivě sledovala dění kolem sebe a jednání lidí ze svého okolí.
- ▶ Dovedla bleskově odhadnout situaci a vyvodit z ní pro sebe co nejlepší důsledky
- ▶ Absolutní cílevědomost a touha po seberealizaci
- ▶ Hlavní cíl jejího života - stát se velkou a slavnou ruskou carevnou
- ▶ Mistryně v lichotkách, přátelských roztomilostech a v získávání lidí
- ▶ Uměla vytvořit skvělý image pro často protichůdné tábory

Cesta k Ruskému trůnu

- ▶ Carevna Alžběta vystrojila velkolepou svatbu 21.8.1745 Kateřině II. a Petru III.
- ▶ Za 9 let se narodil jejich syn Pavel Petrovič -20.9. 1754
- ▶ Vztah mezi manželi byl chladný (Petr svou manželku veřejně ponižoval)
- ▶ Zdraví carevny Alžběty bylo slabé
- ▶ Kateřina se pomalu připravovala na to, že se jí změní život, měla se stát regentkou svého syna
- ▶ Přípravy: - více studovala, v tichosti se zajímala o situaci říše, znalosti ruského jazyka a zahraniční politiky Ruska, filozofická četba (francouzští osvícenci)

- ▶ 25.12.1761 umírá carevna Alžběta Petrovna
- ▶ Téhož dne se stává ruským carem Petr III.
- ▶ Uskutečnil několik amnestií, administrativní změny, populární reformy vystřídaly zásadní chyby, které pramenily z jeho tvrdohlavé povahy a nedostatečného poznání ruské duše
- ▶ Chtěl odebrat Rusku jeho naprostý základ Právoslaví, chtěla zavést protestantskou církev, která fungovala v Prusku
- ▶ V červnu 1762 odjel se svou milenkou do sídla v Oranienbaumu
- ▶ V hlavním městě vypukly nepokoje proti carovi
- ▶ Tohoto momentu využila Kateřina a její příznivci
- ▶ 22.září 1762 svrhla svého manžela z trůnu a prohlásila se ruskou carevnou, nechala Petra III. uvěznit, následně zemřel

Zahraniční politika

- ▶ **územní expanze** - získání nových území a vzrůst počtu obyvatel o 1/3
- ▶ **válka s Tureckem a Tatary** - trvalý přístup k Černému moři (už má i Azovské moře): 1783 dobyt Krym, Kubáň, černomořské území mezi Dněstrem a Dněprem
- ▶ vybudovány přístavy Oděsa, voj. pevnost Sevastopol, vytvořena černomořská námořní flotila = obrana severního pobřeží a příprava útoku na Cařihrad
- ▶ **roste mezinárodní prestiž Ruska**, rozsáhlá kolonizace řídky osídlených území, kozáci násilně přesídleni na Kubáň, ruským i cizím rolníkům zdarma přidělována půda (dočasně osvobození od daní)
- ▶ organizátor osídlování: kníže Frigorii **Potěmkin**

- ▶ i podvodná činnost - „Potěmkinovy vesnice“ (kulisy šťastných vesnic)
- ▶ osídlování na SV - první osady na Kamčatce, Čukotce, Sachalinu a Aljašce (1867 prodána Spojeným státům americkým) - rozvoj důlního a zemědělského podnikání
- ▶ zisky na západě: podíl na dělení Polska - získal rozsáhlých úrodných oblastí Ukrajiny, Běloruska, Litvy
- ▶ Rusko největší, ale nejzaostalejší evropskou velmocí (1762 - Rusko 19 mil. obyvatel)

Vnitřní politika

- ▶ Utužila absolutismus a vlastnoručně roztrhala krátce po svém nástupu již podepsaný manifest o omezení absolutismu, který si na ní vynutila šlechta
- ▶ Zavedla samosprávu měst
- ▶ Založila centrální státní banku
- ▶ Provedla důležité administrativní a soudní reformy
- ▶ Ke svému dvoru zvala proslulé filozofy a francouzské osvícence, jakým byl např. Voltaire, byla to součást její snahy o určité "poevropštění" ruské šlechty, o které již dříve neúspěšně usilovali Petr I. Veliký i Alžběta Petrovna
- ▶ Přestavěla též Petrohrad a mnohé dříve dřevěné stavby nahradila kamennými
- ▶ Utužení nevolnictví a zřídila zákonodárnou komisi, která měla upravit vztahy mezi držiteli půdy a rolníky - rolnické vzpoury a povstání donských kozáků

- ▶ vydala dílo, na kterém prakticky pracovala již od nástupu na trůn - Velkou instrukci (1767). Na více jak 250 stranách tu vytvořila jakéhosi předchůdce Deklarace lidských a občanských práv. Projevila se při tom jako skvělá heuristka a kompilátorka: celé dílo je totiž pouze jakýmsi rozpracováním Montesquiého Ducha zákonů, rozmnoženého o další všeobecné osvícenské názory (v praxi se z Velké instrukce neuskutečnilo vůbec nic)

- ▶ Zemřela v roce 1796 na cévní mozkovou příhodu
- ▶ Po své smrti byla Kateřina Veliká pohřbena v Petropavlovské pevnosti v Petrohradě. Jejím nástupcem se stal syn Pavel I.

KATEŘINA II.
(1729–1796)

Použité zdroje:

- ▶ Dějiny Ruska; Praha 1995
- ▶ <http://dejepis-v-kostce.blogspot.cz/2011/06/202-katerina-ii-velika-1762-1796.html>
- ▶ <http://forum.valka.cz/topic/view/21812/Katerina-II->
- ▶ <http://www.celemvzad.cz/clanek/katerina-velika/?cislo=9>

Děkuji za pozornost.